

LATVIJAS VALSTS PREZIDENTS

**Valsts Prezidenta Raimonda Vējoņa uzruna Latvijas tiesu sistēmas simtgadei veltītajā konferencē
2018. gada 7. septembris**

Godātie tiesneši! Ekselences!
Konferences viesi!
Cienījamās dāmas un godātie kungi!

Valsts nav iedomājama bez tiesībām un tiesu sistēmas. Pēc Latvijas valsts dibināšanas viens no pirmajiem lēmumiem bija pašiem savas tiesu sistēmas izveidošana. Tādēļ šogad atzīmējam arī Latvijas tiesu sistēmas simtgadi.

Atskatoties uz paveikto, mēs tiešām varam būt lepni. Kopš Latvijas neatkarības atjaunošanas ir izveidota neatkarīga, eiropiska tiesu sistēma un tiesu darbu nosaka tiesiskas valsts standartiem atbilstoši likumi.

Paldies visiem, kuri ik dienu strādā, lai Latvija būtu tiesiska valsts. Daudzu Latvijas tiesnešu profesionalitāte un godprātīgais darbs dod būtisku pienesumu tiesiskuma nostiprināšanā.

Pēc Eiropas Savienības rādītājiem mēs esam tikai pa vidu, tāpēc mēs nedrīkstam apstāties pie sasniegtā un piedāvāt Latvijas iedzīvotājiem viduvēju tiesu sistēmu.

Ikvienam tiesnesim ir jātiecas uz izcilību un katrā lietā ir jāizdara iespējami labākais savu pilnvaru robežās. Ikvienam tiesnesim ir jābūt pārliecinātam par panākto taisnīgumu un tiesiskumu, kad tinte uz tiesas nolēmuma ir nožuvusi. Tad mēs varēsim teikt, ka taisnīgums Latvijā tiek nodrošināts bez kompromisiem.

To, ka tiesu sistēmā darāmā vēl ir daudz, ļoti spilgti parāda nesenis ziņojums par problēmām maksātnespējas jomā. Atsevišķi tiesneši ir bijuši aktīvi iesaistīti dažādu šaubīgu shēmu piesegšanā, tādējādi metot ēnu pār tiesu sistēmu kopumā.

Izmantojot iespēju, vēlos teikt paldies katram tiesnesim, kas aktīvi iesaistījās šo lietu izpētē un apspriešanā. Paldies Jums! Iespējams, ka maksātnespējas procesu tiesvedību izvērtējums nebūtu nonācis Tieslietu padomes darba kārtībā, ja žurnālisti nebūtu tik neatlaidīgi darījuši savu darbu. Tāpēc paldies arī žurnālistiem!

Spēja izvērtēt problēmas maksātnespējas jomā un apspriest tās ar sabiedrību parāda tiesu varas gatavību mainīties. Iesāktais nedrīkst palikt pusceļā. Nepieciešams veikt sistēmiskus pilnveidojumus, lai nekas līdzīgs neatkārtotos ne šajā lietu kategorijā, ne arī citās lietās.

Godātie tiesneši!

Tiesas spriešana un taisnīguma nodrošināšana ir viena no svarīgākajām valsts funkcijām. Taču katram iedzīvotājam sastapšanās ar tiesu varu ir individuāla. Tādēļ sabiedrības acīs visi tiesneši ir vienlīdzīgi – katra tiesneša darbs, attieksme pret lietas dalībniekiem un spēja nodrošināt taisnīgumu veido priekšstatu par visu sistēmu.

Mums no visiem tiesnešiem ir jāprasa profesionalitāte, atbildība un drosmē spriest taisnīgu tiesu un izlemt sarežģītus jautājumus. Neviens tiesnesis un neviena tiesu instance nav izņēmums. Likuma neskaidrība vai Augstākās tiesas prakses neesamība nevar kalpot par attaisnojumu, ja lietā nav nodrošināts taisnīgums.

Es vēlos vērst īpašu uzmanību uz pirmās instances tiesas tiesnešiem, kuri veido visas tiesu sistēmas pamatu. Tiesu reformas tika veiktas ar mērķi, lai rajona vai pilsētas tiesa spētu izskatīt un taisnīgi izspriest katru lietu. Paturot to prātā, esam pārgājuši uz tīro instanču sistēmu un daudzās lietās ir samazinātas pārsūdzības iespējas.

Līdz ar to ir jo īpaši svarīgi, ka jau pirmās instances tiesas tiesnesis profesionāli izdara visu, lai varētu teikt, ka process ir bijis godīgs un rezultāts ir taisnīgs. Ja šodien nebūsim prasīgi un akceptēsīm, ka pirmās instances tiesas tiesnesis var netikt galā ar kādām lietām, vietā ir jautājums – vai mēs neatrodamies jaunu problēmu priekšā?

Vakar Saeima pieņēma likuma grozījumus, kas paplašina iespējas veikt tiesnešu profesionālās darbības ārpuskārtas novērtēšanu. Taču aicinu Saeimas Juridisko komisiju un Tieslietu ministriju turpināt pilnveidot tiesnešu disciplināratbildības un kvalifikācijas novērtēšanas regulējumu.

Tiesnešu disciplināratbildības noilguma termiņiem ir jābūt garākiem, jo mēs bieži vien par izdarītājiem pārkāpumiem uzzinām vēlāk par likumā noteiktajiem diviem gadiem. Ir jāparedz iespēja veikt tiesnešu kvalifikācijas ārpuskārtas novērtēšanu arī ārpus disciplināratbildības procesa, ja tam ir nopietni iemesli. Tāpat jāizvērtē, kā padarīt efektīvākus un iedarbīgākus tiesnešu kvalifikācijas novērtēšanas un disciplināratbildības mehānismus.

Aicinu tiesnešus jau tuvākajā laikā nākt ar idejām un priekšlikumiem likumu pilnveidei, lai uzlabotu tiesnešu atbildības mehānismus un tādējādi stiprinātu tiesu varas neatkarību.

Es aicinu katru tiesnesi strādāt tā, lai mūsu tiesu sistēma nešaubīgi tiktu raksturota ar trīs vārdiem – taisnīgums, godīgums un izcilība.

Sveicu jūsu svētkos – tiesu sistēmas simtgadē!

Lai Latvijas simtgade mūs visus iedvesmo godprātīgai rīcībai, kas stiprina valsti un tiesiskumu!